

Senador a refer

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Carles Barral va ser senador del PSC-PSOE per Tarragona. Ho va ser del PSC (PSC-PSOE) i, a més, va ser-ne eurodiputat.

Emoció enganyosa

Quan l'Émile d'*El gat* busca desesperadament el gat que tant estima i no el troba, ni a casa ni al carrer, nota que li vénen ganes de plorar. "No s'hauria imaginat mai que l'absència del gat –llegim tot seguit en l'edició de *Quaderns Crema-Lluís Maria Todó*– podria emocionar-lo". No havíem quedat que la desaparició li dol? Com pot, doncs, emocionar-s'hi? El que diu Simenon és que l'absència del gat el commou, l'afecta. Ho fa amb el verb *émouvoir*, verb que en un altre context sí que indica 'emocionar', però no pas en aquest, evidentment. El traductor de la novel·la al castellà llogat pel mateix editor també cau en l'error. No pas l'anterior traductora castellana, Mercedes Abad (Tusquets).

Enganxat a Càtedra

L'edició de *labutxaca-Salvador Oliva d'A través del mirall* diu que els cavalls estan tan quiets quan deixen caure i muntar els genets que s'esbatussen que sembla que estiguin "enganxats a terra". El que diu Carroll, després que Alícia pensi que els genets aguanten les maces amb les dues mans com fan els titellaires, és que els cavalls semblen de fusta ("just as if they were tables"). La solució "enganxats a terra" recorda la de Càtedra: "como si estuvieran anclados".

On sense quan

El DIEC1 va entrar el mot *guilda*, mantingut pel DIEC2, amb aquesta definició: "Confraria o fraternitat de comerciants, desenvolupada especialment als països de la mar del Nord". Però calia indicar, com fan tots els diccionaris, que ho va ser durant la baixa edat mitjana.

Toni Sala destaca el valor reivindicatiu dels retrats de Pla en el pròleg del recull 'Dotze homenots'

Els *Homenots* de Josep Pla són reivindicatius i formen part d'una feina de recuperació de la memòria i de reconstrucció del país, durant els asfíxians anys de la postguerra. Així ho entén l'escriptor Toni Sala en el seu assaig sobre la sèrie planiana, escrit a tall d'introducció a un recull de textos d'aquesta sèrie, seleccionats per ell mateix, publicada a *labutxaca* amb el títol *Dotze homenots*. Els seleccionats ho han estat amb criteris exclusivament de valor literari. Són els corresponents a Joaquim Ruyra, Josep Miró i Folguera, Amadeu Vives, Josep Carner, Andreu Nin, Josep M. de Sagarra, Joan Crexells, Joan Estelrich, Josep Trueta, Josep M. Cruzet, Salvador Dalí i Salvador Espriu. Pla escriu 45 homenots entre 1958 i 1962, i els fa créixer fins a 60 en publicar l'obra completa definitiva.

A finals dels cinquanta Pla s'adona, recorda Sala, que el jovent pot créixer en el desconeixement dels millors referents. Com han recordat recentment els historiadors de la literatura, el franquisme va segrestar la tradició cultural catalana i Pla, que se n'adona, indica que fa aquests retrats "pensant en l'eficàcia del dia de demà, és a dir, tractant de demostrar a la joventut que va pujant que en la nostra època alguna cosa es féu i bé".

Es tractava, diu Sala, de preservar, divulgar i potenciar una tradició determinada, de la qual Pla mateix formava part, n'era fet i fet una consecució. Era la tradició, el bagatge, noucentista, del qual Pla és l'hereu, diu Sala, un cop mort Riba: civilització, arbitrarisme, elitisme, antiromanticisme, ironia, experimentació lingüística... I esperit d'ordenació. Pla és noucentista, diu Sala, "en la necessitat de divulgació, que vol dir, en el fons, d'ordenació". L'ordenació final dels *Homenots* comença amb Prat de la Riba, Pompeu Fabra i Joaquim Ruyra: la política, la llengua i la literatura.

Pla, recorda Sala, dedica qualifica d'homenots els homes d'acció, siguin escriptors, artistes, polítics o empresaris. Homes que han estat importants per a ell. Confrontant-s'hi, s'hi analitza el mateix, i també el país.

En surt una "cosmologia intel·lectual planiana, un panteó monumental, un gran museu de glòries exemplars".

Amb els *Homenots*, considera Sala, Pla completa el catalanisme literari conservador de Maragall i Gaziol: "Les idees són les mateixes. Centralitat cultural de la llengua, reformisme d'Espanya, reivindicació de la unitat catalanista".

El Pla dels *Homenots*, ens diu Sala, continua sent un periodista, i un periodista que no està tan lluny del *nou periodisme* que es descobria contemporàniament als Estats Units perquè fa servir tots els recursos: el reportatge, l'entrevista, la informació epistolar, la bibliogràfica, l'enquesta, el retrat. "Tal com va fer periodisme amb la literatura –escriu Toni Sala–, va fer literatura amb el periodisme, una literatura amb tots els plats: narrador, memorialista, moralista, crític d'art, crític literari, polític, propagandista, curiós omnívor, miscel·lani".

Josep M. de Sagarra encaixa la mà amb un amic de joventut, Josep Pla. Al darrere, Josep Maria Pi i Sunyer.

Lluís Bonada